

EDITORIAL

Texty představovaného dvojčísla Acta Musei Nationalis – Historia se věnují různým aspektům (nejen) muzejní odborné práce – jde o texty reflektující možnosti muzejní prezentace, představující příklady sbírkotvorné činnosti i výzkumy vycházející z muzejních sbírek a archivních pramenů.

Studie Tomáše Kavky je příspěvkem do diskuse o možnostech a způsobech současné muzejní prezentace historie dělnictva a práce, diskuse, která v českém kontextu úzce souvisí s prezentací dochovaných sbírek bývalých stranických muzeí (spojených s Komunistickou stranou Československa). Autor nás seznamuje se zahraničními příklady přístupů k tématům dějin dělnictva a práce a nabízí vlastní typologii těchto přístupů – muzejní instituce ve vztahu k tématu dělí na a) muzea osobností spojených se sociálním hnutím, b) muzea práce a dělnictva a c) muzea demokracie.

Text Lenky Šaldové prezentuje jeden z příkladů muzejní dokumentace současnosti, a to v období pandemie covidu-19. Autorka představuje vlastní dvouletý dokumentační a sbírkotvorný projekt, ve kterém se věnovala tématu uzavřených hranic a konkrétním strategiím vypořádávání se se situací. Soustředila se na iniciativu Soboty pro sousedství, dokumentovala protestní akce, pikniky a happeningy na zelené hranici v květnu 2020 i reakci iniciativy a Klubu česko-německého partnerství na vládní opatření. Výstupem dokumentace je bohatý soubor sbírkových předmětů a dalších materiálů reprezentující různé typy reakcí na situaci.

Šárka Rámišová ve svém textu představuje cestovní deníky sportovců jako dosud nevyužívaný druh pramene, vnímá je jako zdroj informací o poznacích cestujících sportovců, kulturních odlišnostech, hospodářských a sociálních podmínkách v navštívených zemích atd. Na konkrétních příkladech ze sbírky Národního muzea ukazuje možnosti využití tohoto pramene – ty vidí autorka v oblastech studia mezinárodních vztahů – sportovních i politických, kontaktů českého a československého sportu se zahraničím, mezinárodního transferu, proměn výjezdních podmínek aj.

Studie Filipa Jirouška se zaměřuje na příběh inzerátu, který se stal nedílnou součástí soudobých dějin – blahopřání Rudého práva Ferdinandu Vaňkovi z Nového Hrádku. Autor s využitím metody orální historie a narativních pramenů sleduje a přibližuje okolnosti vzniku inzerátu – pozadí samotné myšlenky i její realizaci z pohledu iniciátora a autora počínů Petra Rýgra – a zároveň se soustředí i na život této osobnosti.

Publikaci *Dělej něco!: České a slovenské fanziny a budování alternativních scén*, která vychází ze zedola budovaného Archivu českých a slovenských fanzinů, se ve své recenzi věnuje Jiří Andrs. Číslo pak uzavírá recenze expozice *Dějiny 20. století* v Nové budově Národního muzea z pera Lenky Lubuškové.

Jitka Gelnarová

The texts in this double issue of *Acta Musei Nationalis – Historia* deal with various aspects of (not only) museum professional work. They reflect the possibilities of museum presentation and present examples of collection-making activities and research based on museum collections and archival sources.

Tomáš Kavka's study contributes to the discussion on the possibilities and methods of contemporary museum presentation of the history of workers and labour, a topic that in the Czech context is closely related to the presentation of the preserved collections of former party museums associated with the Communist Party of Czechoslovakia. The author introduces foreign examples of approaches to the topics of the history of workers and labour and offers his own typology of these approaches. He divides museum institutions in relation to the topic into: a) museums of personalities associated with the social movement, b) museums of labour and workers, and c) museums of democracy.

Lenka Šaldová's text presents an example of contemporary museum documentation during the Covid-19 pandemic. The author introduces her own two-year documentation and collection project, in which she focused on the topic of closed borders and specific strategies for dealing with the situation. She focused on the initiative Saturdays for Neighbourhood (*Soboto pro sousedství*), documenting the protests, picnics, and happenings on the Green Border in May 2020 as well as the response of the initiative and the Czech-German Partnership Club (*Klub česko-německého partnerství*) to government measures. The documentation resulted in a rich collection of objects and materials reflecting different types of reactions to the situation.

Šárka Rámišová presents athletes' travel diaries as a previously unused type of source, treating them as a valuable source of information about the knowledge of travelling athletes, cultural differences, and economic and social conditions in the countries visited. Using specific examples from the collection of the National Museum, the researcher shows the possibilities of using this source in studying international relations, both in the context of sport and politics, contacts of Czech and Czechoslovak sport with foreign countries, international transfer, changes in travel conditions, and more.

Filip Jiroušek's paper focuses on the story of an advertisement that has become an integral part of contemporary history: a birthday greeting in the regime's official newspaper, *Rudé právo*, addressed to Ferdinand Vaněk from Nový Hrádek, i.e. the dissident Václav Havel. The author employs the method of oral history and narrative sources to trace and present the circumstances of the advertisement's creation: the background of the idea itself and its implementation from the perspective of Petr Rýgr, the initiator and author of the originator of the event, while also focusing on the life of this personality.

Jiří Andrs reviews the publication *Dělej něco!: České a slovenské fanziny a budování alternativních scén* (Do Something!: Czech and Slovak Fanzines and the Building of Alternative Scenes), which is based on the bottom-up Archive of Czech and Slovak Fanzines. The issue concludes with a review of the exhibition *History of the 20th Century in the New Building of the National Museum* by Lenka Lubušká.

Jitka Gelnarová